

ДОДІН Є. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри морського та митного права,
доктор юридичних наук, професор

МИТНІ ПРАВИЛА: СУТНІСТЬ ТА ЇХ МІСЦЕ У РЕГУЛЮВАННІ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У МИТНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Вперше в правовій термінології УРСР поняття «митні правила» з'явилися в 1984 р. в Кодексі України про адміністративні правопорушення (КУпАП) у якості загального об'єкта правопорушень, визначених у ст. 208 «порушення митних правил». Чинний раніш адміністративний кодекс України 1927 р. не згадував про такі правопорушення, оскільки Конституцією СРСР 1924 р. повноваження по регулюванню та здійсненню митної справи були надані центральним органам влади та управлінням союзної держави. Однак КУпАП при цьому не розкривав поняття, зміст та сферу дії митних правил, встановлюючи відповідальність, на погляд законодавця, для захисту тих відносин у митній справі, які потребують з одного боку такого захисту, з іншого — коли такий захист з боку держави може бути здійснений. Однак, митна справа кожної держави при цьому дуже динамічна (в більшій мірі це стосується України, в якій цей вид державної діяльності тільки з'явився та починає розвиватися). Про це свідчать стан законодавства, яке починаючи з Закону «Про митну справу в Україні», продовжуючи митними кодексами України 1991 р., 2002 р., 2012 р., кожен з котрих по-своєму тлумачили зміст поняття «митна справа», то поширюючи, то звужуючи коло суспільних відносин що виникають при її здійсненні. Тому законодавець повинен кожен раз визначити, які з них необхідно брати під охорону за допомогою відповідної санкції. У зв'язку з чим до порушень митних правил спочатку з'явилася вже згадана ст. 208 КУпАП «Порушення встановленого порядку вивезення за межі республіки товарів народного споживання чи інших матеріальних цінностей», потім інші доповнення. Але, після прийняття 12 грудня 1991 р. Митного кодексу України, в якому з'явився розділ VIII «Порушення митних правил. Провадження у справах про порушення митних правил». Підставою для відповідальності за ці порушення стали 17 складів, які знайшли своє визначення у цьому розділі. Причому, їх кваліфікація у значній мірі відрізнялася змістом об'єкту та об'єктивних елементів складу від тих, які були передбачені раніше в КУпАП. Тому, на той час, вона була вирішена лише 17 травня 2001 р., коли законодавець виключив з КУпАП статті, які встановлювали підстави відповідальності за порушення митних правил. Тому з 7 грудня 1984 р, тобто з моменту прийняття КУпАП (набрав чинності з 1 липня 1985 р.) до 17 травня 2001 р. склалась дуже парадоксальна ситуація, ст. 208, 209 КУпАП існували паралельно зі статтями

Митного кодексу України 1991 р., які встановлювали перелік та склад митних правопорушень, незважаючи на значне розходження в оцінці кваліфікації цих діянь.

Однак Митний кодекс України 1991 р., встановлюючи відповідальність за порушення митних правил (18 складів правопорушень розділ VIII кодексу), також не дав пояснення відносно особливостей тих норм, які законодавець об'єднав поняттям «митні правила». Цю прогалину вперше зробив спробу ліквідувати Митний кодекс України 2002 р. В розділі I «Загальні положення» у главі «Основи митної справи» ст. 1 «Визначення основних термінів і понять» було встановлено, що митні правила — це встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Незважаючи на те, що поперед усього законодавець визнав тільки національне походження митних правил, по-друге визначив, їх регулювання лише процедурами переміщення товарів та транспортних засобів, залишаючи поза увагою переміщення через митний кордон України інших речей та інші митні операції, які складають у сукупності державну справу, що визначається як митна. Тому, п. 28 ст. 4 Митного кодексу України 2012 р. визначено деяке інше тлумачення цього поняття. Так, митні правила — це встановлений цим кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів цим кодексом та іншими законами України.

ПРОКОПЕНКО В. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права,
кандидат юридичних наук, доцент

МИТНІ РЕЖИМИ ПЕРЕРОБКИ ТОВАРІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Якщо звернути увагу на генезу митних режимів переробки товарів в українському законодавстві, необхідно констатувати відсутність хоча б яких згадувань про них в першому Митному кодексі України (далі — МК України) 1991 р.

10 лютого 1995 р Україна підписала Основи митних законодавств держав-учасниць Співдружності незалежних держав, в яких вже були